

TEATRU IV

Opera lui Eugène Ionesco:

Scrieri în limba română: *Elegii pentru ființe mici* (versuri, 1931), *Nu* (critică literară, 1934), *Englezește fără profesor* (piesă de teatru, 1943), *Război cu toată lumea* (publicistică, 1992).

Scrieri în limba franceză:

Teatru: *La Cantatrice chauve*, *La Leçon*, *Les Salutations*, *Jacques ou la Soumission*, *L'Avenir est dans les œufs*, *Les Chaises*, *Le Maître*, *Le Salon de l'automobile*, *Victimes du devoir*, *La Jeune Fille à marier*, *Amédée ou Comment s'en débarrasser*, *Le Nouveau Locataire*, *Scène à quatre*, *Le Tableau*, *L'Impromptu de l'Alma*, *Tueur sans gages*, *Rhinocéros*, *Délire à deux*, *Le Piéton de l'air*, *Le roi se meurt*, *La Soif et la Faim*, *La Lacune*, *Exercices de conversation et de diction françaises pour étudiants Américains*, *Jeux de massacre*, *Macbett*, *Ce formidable bordel!*, *L'Homme aux valises*, *Voyages chez les morts*, *La Nièce-Épouse*, *Le Vicomte*, *Le Rhume onirique*, *Les connaissez-vous?*, *Maximilien Kolbe*.

Proză: *La Photo du Colonel* (nuvele, 1962), *Le Solitaire* (roman, 1973).

Eseuri și memorialistică: *Notes et contre-notes* (1962), *Journal en miettes* (1967), *Présent passé, passé présent* (1968), *Antidotes* (1977), *Un homme en question* (1979), *Entre la vie et le rêve*. *Entretiens avec Claude Bonnefoy* (1987), *Une quête intermittente* (1987).

Volume de desene: *Découvertes* (1969), *Le Blanc et le Noir* (1981).

EUGÈNE IONESCO

TEATRU IV

TEATRU SCURT

*Vicontele, Schimb de politețuri,
Nepoata-soție, Maestrul,
Îi cunoașteți?, Salonul auto,
Guturaiul oniric, Fata de măritat,
Scenă în patru, Lacuna*

Ediția a II-a revăzută

Traducere din franceză,
prefață și note de
VLAD RUSSO și VLAD ZOGRAFI

H HUMANITAS
BUCUREȘTI

Argument

Prezentul volum reunește teatrul scurt al lui Eugène Ionesco, scenete scrise, în cea mai mare parte, în anii 1950–1951, excepție făcând *Scenă în patru* (1959) și *Lacuna* (1965). În august 1953, la Théâtre de la Huchette, regizorul Jacques Polieri a pus în scenă un „Spectacol Ionesco“ pornind de la șapte scheciuri (*Maestrul, Salonul auto, Guturaiul oniric, Îi cunoașteți?, Fata de măritat, Nepoata-soție*, la care s-a adăugat dramatizarea făcută de Ionesco schiței lui Caragiale *Căldură mare*). Caracterul de improvizație al spectacolului s-a vădit și în soarta textelor, bătute la mașină în puține copii, trei dintre ele (*Guturaiul oniric, Îi cunoașteți?* și *Nepoata-soție*) fiind de negăsit la data când Emmanuel Jacquart alcătuiă ediția Pléiade a teatrului lui Ionesco (sfârșitul anilor '80). În cazul piesei *Nepoata-soție*, ediția Pléiade a recuperat totuși o variantă mai târzie a piesei, rescrisă de Ionesco, variantă inclusă în anexa ediției de față. Cele trei scenete dispărute au fost între timp găsite în arhiva lui Jacques Polieri și publicate în volumul *Théâtre VIII* la Gallimard în 2002. Astfel, ele apar acum pentru prima dată în versiune românească.

Deși cronologic și stilistic *Scenă în patru* și *Lacuna* nu stau alături de celalte piese scurte (a căror unitate

e frapantă), le-am inclus în același volum nu doar din cauza dimensiunilor, ci și pentru că au același caracter de farsă-improvizație.

VICONTELE

PERSONAJELE

în ordinea intrării în scenă

VICONTELE

CAVALERUL

BARONUL

VALETUL JACQUOT

MARCHIZUL

DOMNUL CEL GRAS

DOAMNA CEA FRUMOASĂ

POMPIERUL

SCENA III

VICONTELE, CAVALERUL, BARONUL

VICONTELE, *către Cavaler*: Cum o mai duceți?

CAVALERUL: Frigorific.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Calorific.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Vremelnic.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Caracteristic.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Comic.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Melancolic.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Diurnic.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Nocturnic.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Etimologic.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Adiposic.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Acefalic.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Agnostic.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Amfibic.

BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Teoretic, practic.

VICONTELE, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Abstractic, concretic, apoplectic.

BARONUL și VICONTELE *în același timp*: Dar dumneavoastră?

Ceea ce urmează trebuie rostit într-un ritm accelerat. Gesturile sunt și ele ritmate. Replicile Cavalerului trebuie totuși să se detașeze și să se audă clar, în vreme ce replicile „Dar dumneavoastră, dar dumneavoastră...” rostite de Baron și de Viconte se pot auzi mai puțin distinct, sau din ce în ce mai puțin distinct, astfel încât să alcătuiască un soi de fundal sonor. La sfârșitul scenei, toate personajele trebuie să se afle în picioare, aproape dansând pe loc.

BARONUL și VICONTELE: Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră? Etc.

CAVALERUL: Adenitic, artritic, asteroidic, astrolabic, atrabiliaric, balalaicic, baobabic, basculantic, bisexualic, cacologic, callipygic, canicularic, capiscolic, carcasic, cartilagic, carunculic, castapianistic, cataplasmatic, catetometric, circumlocutoric, ciripitoric, cirotic, ciupitoric, coleratic, concatenitic, contrapârțâitic, coșonisitc, crepinotistic, cucurbitaceic, decrepitic, deflagraționistic, devomitatoric, diareic, diastazic, dihotomic, dionisiac, diuretic, dodecaedric, draconcuric, ecleziastic, ectoplasmatic, empu-

țitoristic, endosmotic, eructaționistic, ezoteric, es-
pinetic, euforic, extatic, fantastic...

*Baronul răspunde la rândul său, în vreme ce Vicontele
și Cavalerul spun: „Dar dumneavoastră? Dar dumnea-
voastră? Dar dumneavoastră?” etc.*

BARONUL: Farinistic, figuristic, flaimucistic, flegma-
tic, floriferic, fluieristic, fluturistic, forfotistic,
formidabilistic...

Apoi vine rândul Vicontelui.

VICONTELE: Franjuristic, frenetic, fripturistic, funeblic,
furunculistic, futuristic, gagatozistic, galimatiatic,
galinaceic, galofobic, ganglionaric, gangrenotic, gar-
garagistic, gasteropodic...

VICONTELE, *întorcându-se către Cavaler*: Dar dumnea-
voastră?

*Moment de tăcere. Ușoară încetinire a mișcării. Nu mai
există „fond sonor“.*

CAVALERUL: Gastralgic. (*Către Baron*:) Dar dumnea-
voastră?

BARONUL: Genetic. (*Către Viconte*:) Dar dumneavoastră?

VICONTELE: Genitalic. (*Către Cavaler*:) Dar dumnea-
voastră?

CAVALERUL: Geriatric. (*Către Baron*:) Dar dumnea-
voastră?

BARONUL: Glicerinie. (*Către Viconte*:) Dar dumnea-
voastră?

VICONTELE: Gonococic. (*Către Cavaler*:) Dar dumnea-
voastră?

CAVALERUL: Gyneceic. (*Către Baron*:) Dar dumnea-
voastră?

BARONUL: Gyrovagic. (*Către Viconte:*) Dar dumneavoastră?

VICONTELE: Harmonic. (*Către Cavaler:*) Dar dumneavoastră?

CAVALERUL (*Către Baron:*) Dar dumneavoastră?

Ritmul se accelerează din nou.

BARONUL, *către Viconte:* Dar dumneavoastră?

VICONTELE, *către Cavaler:* Dar dumneavoastră?

CAVALERUL, *către Baron:* Dar dumneavoastră?

BARONUL, *către Viconte:* Dar dumneavoastră?

VICONTELE, *către Cavaler:* Dar dumneavoastră?

CAVALERUL, *către Baron:* Dar dumneavoastră?

BARONUL, *către Viconte:* Dar dumneavoastră?

VICONTELE, *către Cavaler:* Dar dumneavoastră?

CAVALERUL, *către Baron:* Dar dumneavoastră?

BARONUL, *către Viconte:* Dar dumneavoastră?

VICONTELE, *către Cavaler:* Dar dumneavoastră?

CAVALERUL, *către Baron:* Dar dumneavoastră?

Cei trei se despart. Fiecare în colțul lui se întreabă cu degetul îndreptat spre sine:

împreună { CAVALERUL: Dar dumneavoastră? Dar
dumneavoastră? Dar dumneavoastră?
Dar dumneavoastră?
VICONTELE: Dar dumneavoastră? Dar
dumneavoastră? Dar dumneavoastră?
Dar dumneavoastră?
BARONUL: Dar dumneavoastră? Dar
dumneavoastră? Dar dumneavoastră?
Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră?
Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră?
Dar dumneavoastră?

Apoi, Vicontele și Baronul se apropie de Cavaler și-l întreabă împreună:

VICONTELE și BARONUL, *către Cavaler*: Dar dumneavoastră? Dar dumneavoastră?

CAVALERUL: Iconoclastic.

Valetul intră brusc.

SCENA IV

ACEIAȘI, *plus* VALETUL

VALETUL: Domnule Viconte, domnule Viconte.

VICONTELE: Iar ai venit? Ne întrerupi!

BARONUL: N-am terminat.

CAVALERUL: Am ajuns abia la litera *i*. Trebuie să ilustrăm tot restul dicționarului.

VALETUL: Lăsați domnule, o să-l ilustrați altă dată... urcă scările, vine.

VICONTELE: Cine?

VALETUL: Cum cine? Domnul Marchiz!

BARONUL: Păcat!

CAVALERUL: Ce bine ne distrăm!

Intrare strălucitoare a Marchizului. Acesta trebuie să fie foarte înalt sau foarte scund. Valetul iese.

SCENA V

VICONTELE, BARONUL, CAVALERUL, MARCHIZUL

MARCHIZUL, *furios*: Gata cu distracția! Nu-i vreme de distracție.

VICONTELE: Bună ziua, scumpe Marchiz.

MARCHIZUL, *sec*: Aici erați carevasăzică! Salut. (*Arată către Cavaler:*) Cine-i bărbatul ăsta? E de încredere? Putem vorbi de față cu el?

BARONUL: Da, Marchize. E de încredere. Cu condiția să vă feriți de el.

MARCHIZUL: Perfect, am să mă feresc!

CAVALERUL: Mă simt cât se poate de flatat. Vă mulțumesc din suflet. Mulțumesc. Mulțumesc.

MARCHIZUL: Nu vorbeam cu dumneavoastră!

VICONTELE: Mă bucur să vă văd! Cum o mai duceți?

MARCHIZUL: Sper că n-o luați de la capăt! Eu n-am timp de pierdut. Vă căutam, domnilor!

BARONUL: În regulă.

MARCHIZUL: Ce-i în regulă? (*Îl fulgeră cu privirea.*) Nu văd nimic în regulă aici!

CAVALERUL: Nu cumva, din întâmplare...

MARCHIZUL, *către Cavaler*: Nu vorbeam cu dumneavoastră! (*Către Viconte, sec:*) Domnilor, vă căutam ca să vă comunic lucruri de maximă importanță! Iar voi stați aici, impudic.

împreună {
CAVALERUL: Impudic! Dar dumneavoastră?
VICONTELE: Automatic! Dar dumneavoastră?
BARONUL: Mecanic! Dar dumneavoastră?

MARCHIZUL: Încetați! Impudic stați și pălăvrăgiți, jucați jocuri de societate, în timp ce... știți foarte bine ce vreau să rostuiesc.

BARONUL: Da, domnule.

MARCHIZUL: Păi, atunci, cum puteți sta indiferenți? Eram totuși ferm convins că, dată fiind inteligența,

bunăvoința și memoria voastră, v-ați pus în slujba cauzei drepte!

VICONTELE, *către Baron*: Ce vă spuneam eu!

MARCHIZUL: Cum acceptați, domnilor, o asemenea situație? Vă lăsați duși de nas, domnilor, și totul se poate duce de râpă din vina voastră. Noroc cu mine, care, cum mă știți, mereu vigilent, mereu la datorie, m-am aruncat în lupta dreaptă. Și între timp, între timp, voi, gentilomi, gentilomi de viță, negli-
jând cele mai sacre îndatoriri ale stirpei noastre, tratați cu dispreț tot ce înseamnă onoare, tot ce înseamnă adevărată credință, și întoarceți spatele, nu plictisului, fiindcă nu e cazul, ci, firește, intemperiilor istoriei care, odată intrată în legendă, nu va mai avea nevoie de voi ca să iasă...

BARONUL, *emoționat fără voia lui*: Scumpul meu Marchiz, nu credeți că exagerați un pic?

MARCHIZUL, *indignat*: Exagerez, eu? O, zei, ascultați-l, spune că exagerez! Când e-n joc ce e în joc, fiindcă nu-i nevoie să-ți rumegi vorbele ca să privești adevărul în față și să-l scuipi între ochi... numai că eu sunt singurul, singurul, singurul! Singurul care mă agit...

VICONTELE: Suntem cu tot sufletul alături de voi.

MARCHIZUL: Nu aici e problema!

CAVALERUL: Ba s-avem iertare. Aici e toată problema.

*Viconte și Baronul îi aruncă Cavalerului priviri dez-
aprobatore.*

MARCHIZUL, *cu amărăciune*: Aha! Așa carevasăzică. Ei bine, domnilor, vă voi dovedi că problema nu-i aici!

CAVALERUL: Dar atunci unde?

VICONTELE, BARONUL: Măsoară-ți cuvintele, Cavaler!

MARCHIZUL: Unde-i problema? Unde e? Îndrăzniți să mă-ntrebați tocmai când... Dumneavoastră?... Dumneavoastră?... Dumneavoastră?...

CAVALERUL: Nu insist.

MARCHIZUL: În primul rând că nu vorbeam cu dumneavoastră.

VICONTELE, *către Cavaler*: Luați aminte. Dar nu dați nici o atenție.

MARCHIZUL, *către ceilalți trei*: Mie mi se pare, domnilor, că, în ciuda gravității și solemnității momentului, vă bateți joc de persoana mea.

BARONUL: Nu ne batem joc de voi, scumpul meu Marchiz.

MARCHIZUL: Nu sunt scumpul vostru Marchiz și rămân la părerea că vă bateți joc de mine.

VICONTELE: Nici vorbă, nu ne batem joc de voi.

MARCHIZUL: Prin urmare, sunt un mincinos!

CAVALERUL: Nu sunteți mincinos, Marchize! N-am vrut să spunem asta!

MARCHIZUL: Nu vorbeam cu dumneavoastră, Cavaler!
(*Celorlalți:*) Prin urmare, sunt un mincinos!

BARONUL: Vai de mine, Marchize!

VICONTELE: Cum puteți crede una ca asta?

MARCHIZUL: Atunci, de vreme ce nu sunt mincinos, recunoașteți că vă bateți joc de persoana mea!

BARONUL: Nu ne-am bătut joc de voi.

MARCHIZUL: Atunci sunt mincinos. Eu, mincinos?

VICONTELE: Poate v-ați înșelat, Marchize.

MARCHIZUL: M-am înșelat? Prin urmare, vreți să spuneți că sunt un tâmpit. Ticăloșilor!

CUPRINS

Argument	5
<i>Viconte</i> le	7
<i>Schimb de politețuri</i>	43
<i>Nepoata-soție</i>	53
<i>Maestrul</i>	75
<i>Îi cunoașteți?</i>	87
<i>Salonul auto</i>	95
<i>Guturaiul oniric sau Domnișoara de la farmacie</i>	103
<i>Fata de măritat</i>	113
<i>Scenă în patru</i>	125
<i>Lacuna</i>	137
Note	151
despre <i>Viconte</i> le	153
despre <i>Schimb de politețuri</i>	157
despre <i>Nepoata-soție</i>	159
despre <i>Maestrul</i>	162
despre <i>Îi cunoașteți?</i>	164
despre <i>Salonul auto</i>	166
despre <i>Guturaiul oniric</i>	168
despre <i>Fata de măritat</i>	171
despre <i>Scenă în patru</i>	173
despre <i>Lacuna</i>	175
Anexă: <i>Nepoata-soție</i> (variantă)	179